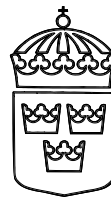

Regeringens proposition

2012/13:64

Utökad undervisningstid i matematik

Prop.
2012/13:64

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 januari 2013

Fredrik Reinfeldt

Jan Björklund
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att dels den minsta totala undervisningstiden i grundskolan och motsvarande skolformer, dels undervisningstiden i ämnet matematik i grundskolan, ska ökas med 120 timmar. Regeringen bedömer att den utökade undervisningstiden i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan bör användas för ämnet matematik.

Vidare föreslås en ändring av grundskolans timplan som innebär att antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska inte ska få minskas vid skolans val.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	4
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Bakgrund.....	8
4.1	Gällande rätt	8
4.2	Skolverkets rapport och allmänna råd	9
5	Utökad undervisningstid i matematik	10
5.1	Minsta totalt garanterade undervisningstid och undervisningstid i matematik	10
5.2	Skolans val i grundskolan.....	15
5.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	16
6	Konsekvenser av förslagen	18
6.1	Ekonomiska konsekvenser	18
6.2	Konsekvenser för staten	19
6.3	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	19
6.4	Konsekvenser för enskilda	20
7	Författningskommentar	21
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Utökad undervisningstid i matematik	23
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	24
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	27
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	28
Bilaga 5	Lagrådets yttrande.....	32
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 januari 2013.....	33

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen (2010:800) och bilaga 1 till lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6 665 timmar.

Ytterligare bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.

Den totala undervisningstiden för varje elev *i grundskolan* ska vara minst 6 785 timmar.

Bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.

11 kap.

7 §

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 665 timmar.

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 785 timmar. *För en elev i inriktningen träningskolan ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

12 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara minst 7 845 timmar.

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara minst 7 965 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

13 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 4 200 timmar.

Den totala undervisningstiden för varje elev *i sameskolan* ska vara minst 4 320 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013 och tillämpas första gången höstterminen 2013 för elever som påbörjar årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

2. För elever i grundskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive årskurs 3 gäller följande:

- den totala undervisningstiden ska vara minst 6 745 timmar respektive 6 705 timmar,
- undervisningstiden i matematik ska vara minst 980 timmar respektive 940 timmar, och
- undervisningstiden i matematik samt antalet timmar i timplanen för svenska eller svenska som andraspråk och engelska får inte minskas vid skolans val.

3. För elever i grundsärskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 ska den totala undervisningstiden vara minst 6 745 timmar respektive 6 705 timmar. Detta gäller inte elever i träningskolan.

4. För elever i specialskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2, 3 respektive 4 ska den totala undervisningstiden vara minst 7 935 timmar, 7 905 timmar respektive 7 875 timmar.

5. För elever i sameskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 ska den totala undervisningstiden vara minst 4 280 timmar respektive 4 240 timmar.

6. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för elever som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs i grundskolan, grundsärskolan eller sameskolan eller årskurs 5 eller en högre årskurs i specialskolan.

Timplan för grundskolan

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper totalt

Ämnen

Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330
Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
Engelska	480
Matematik	900
Geografi	885
Historia	
Religionskunskap	
Samhällskunskap	
Biologi	800
Fysik	
Kemi	
Teknik	
Språkval	320
Elevers val	382
Totalt garanterat antal timmar	6 665
Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent.

Timplan för grundskolan

Undervisningstid i timmar för ämnen och ämnesgrupper totalt

Ämnen

Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330
Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
Engelska	480
Matematik	1 020
Geografi	885
Historia	
Religionskunskap	
Samhällskunskap	
Biologi	800
Fysik	
Kemi	
Teknik	
Språkval	320
Elevens val	382
Totalt garanterat antal timmar	6 785
Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. *Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas.*

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen aviserade i bl.a. budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.omr. 16, s. 47) sin avsikt att återkomma till riksdagen med förslag om att utöka den garanterade undervisningstiden i matematik i grundskolan och motsvarande skolformer.

Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har promemorian Utökad undervisningstid i matematik (U2012/3839/S) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1* och dess lagförslag i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissammanställningen finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2012/3839/S).

Under beredningen har följande myndigheter och organ beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till lagrådsremiss med förslag till övergångsbestämmelser: Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen, Göteborgs universitet (Nationellt centrum för matematikutbildning), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Friskolornas riksförbund och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). De inkomna synpunkterna finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2012/3839/S).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 6 december 2012 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har vissa språkliga ändringar gjorts.

4 Bakgrund

4.1 Gällande rätt

I skollagen (2010:800) finns bestämmelser som garanterar varje elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan en minsta total undervisningstid under utbildningen (se 10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 §). För *grundskolan* finns bestämmelser om undervisningstidens fördelning på ämnen m.m. i timplanen för grundskolan (se bilaga 1 till skollagen). Av timplanen framgår att undervisningstiden i ämnet matematik ska vara minst 900 timmar. Omfattningen av undervisningstiden i matematik i grundskolan har varit oförändrad sedan timplanen infördes i sin nuvarande form i samband med läroplansreformen 1994 (prop. 1992/93:220, bet. 1993/94:UbU1, rskr. 1993/94:82). Timplaner för *grundsärskolan*, *specialskolan* och *sameskolan* finns som bilagor till skolförordningen (2011:185). Där framgår att undervisningstiden i matematik ska vara minst 885 timmar i

grundsärskolan, minst 1 040 timmar i specialskolan och minst 640 timmar i sameskolan.

Av bilagan till skollagen framgår att av den minsta totala undervisningstiden om 6 665 timmar i *grundskolan* utgörs 600 timmar av skolans val. Antalet timmar för ett ämne eller en ämnesgrupp får minskas med högst 20 procent till förmån för skolans val. Av skolförordningen framgår i fråga om *grundsärskolan* bl.a. att av den minsta totala undervisningstiden om 6 665 timmar utgörs 1 500 timmar av skolans val. Vidare framgår att antalet timmar för varje ämne inte får minskas i oproportionerligt stor omfattning för skolans val. Av skolförordningen framgår i fråga om *specialskolan* bl.a. att av den minsta garanterade undervisningstiden om 7 845 timmar utgörs 600 timmar av skolans val. Vid skolans val får antalet timmar för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska, engelska, matematik, språkval och elevens val får dock inte minskas. Av skolförordningen framgår slutligen i fråga om *sameskolan* att av den minsta totala undervisningstiden om 4 200 timmar utgörs 210 timmar av skolans val. Vid skolans val får antalet timmar i ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 15 procent. Antalet timmar för svenska, engelska, matematik, samiska och elevens val får dock inte minskas.

Av 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) framgår att huvudmannen efter förslag av rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden i grundskolan. Motsvarande bestämmelser avseende grundsärskolan respektive sameskolan finns i 10 kap. 3 § respektive 12 kap. 3 § skolförordningen. När det gäller specialskolan finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) för elever som läser ämnet teckenspråk i bilaga 2 till skolförordningen. Specialpedagogiska skolmyndigheten får meddela föreskrifter om fördelning av den garanterade undervisningstiden för andra elever än de som läser teckenspråk (11 kap. 2 § skolförordningen). När grundsärskolans kursplaner tillämpas för elever med utvecklingsstörning gäller i stället att undervisningstiden ska fördelas på grundsärskolans ämnen eller ämnesområden, elevens val samt i förekommande fall teckenspråk och skolans val. För elever med utvecklingsstörning får avvikelser göras från timplanen.

4.2 Skolverkets rapport och allmänna råd

Som nämnts i promemorian gav regeringen i regleringsbrevet för 2012 Statens skolverk i uppdrag att kartlägga och analysera hur en utökning av undervisningstiden i matematik i grundskolan och motsvarande skolformer med 120 timmar kan användas för att i så stor utsträckning som möjligt stärka elevernas matematikkunskaper (U2011/7297/S). Skolverket redovisade uppdraget i rapporten *Utökad undervisningstid i matematik* (rapport 378, U2012/5063/S), som finns tillgänglig på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se. I rapporten redovisar myndigheten sin bedömning av när i utbildningen en utökning av undervisningstiden bör förläggas samt hur och till vad den bör användas.

Med hänvisning till forskning som pekar på att den viktigaste faktorn för fortsatt kunskapsutveckling i matematik är att tidigt grundlägga ett matematiskt kunnande gör Skolverket bedömningen att en utökning av undervisningstiden bör fördelas med en timme i veckan i årskurserna 1–3 för att få den önskade effekten. En sådan utökning ger eleverna bättre möjligheter att utveckla en tidig begreppsförståelse och förståelse för beräkningsstrategier. Att dessa förmågor behöver stärkas hos svenska elever framgår bl.a. av analyser av elevers lösningar i internationella studier och nationella ämnesprov. Genom att förlägga den utökade undervisningstiden till de första skolåren frigörs enligt Skolverket tid för elevernas kunskapsutveckling i de senare åren. Den tid som i dag ofta används i de senare årskurserna för att repetera och fylla tidiga kunskapsluckor kan då användas för undervisning om det innehåll som årskurserna 7–9 är avsedda för.

Skolverket betonar vidare behovet av en tydlig styrning och ledning samt rektorns roll som pedagogisk ledare. Skolverket konstaterar att i ett målstyrt system bör huvudmannen följa upp och utvärdera att den utökade undervisningstiden i matematik har effekt genom att i sitt systematiska kvalitetsarbete fokusera på såväl undervisningens kvalitet som elevernas måluppfyllelse. Som stöd för detta har Skolverket utfärdat allmänna råd om det systematiska kvalitetsarbetet, Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet. Även Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149) om planering och genomförande av undervisningen är ett viktigt stöd för huvudmannen i arbetet med att utveckla undervisningen i matematik.

5 Utökad undervisningstid i matematik

5.1 Minsta totalt garanterade undervisningstid och undervisningstid i matematik

Regeringens förslag: Den minsta totala undervisningstiden i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska öka med 120 timmar. För elever i inriktningen träningsskolan inom grundsärskolan ska den minsta totala undervisningstiden även fortsättningsvis vara 6 665 timmar. Vidare ska undervisningstiden i matematik i grundskolan ökas med 120 timmar till 1 020 timmar.

Regeringens bedömning: Undervisningstiden i matematik bör ökas med 120 timmar i grundsärskolan, specialskolan respektive sameskolan och därmed uppgå till minst 1 005 timmar, 1 160 timmar respektive 780 timmar i dessa skolformer.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig över förslagen, bl.a. *Statens skolinspektion*, *Sameskolstyrelsen*,

Specialpedagogiska myndigheten, Ungdomsstyrelsen, Linköpings universitet och merparten av *kommunerna*, ställer sig positiva till eller har inget att invända mot förslaget att den minsta totala undervisningstiden i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan samt den i timplanen för grundskolan angivna undervisningstiden för matematik ska öka med 120 timmar. *Stockholms kommun* anför att det är viktigt att sätta in åtgärder i tidiga åldrar för att inte bristande kunskaper ska upptäckas för sent och följa eleven från grundskolan till gymnasiet och vidare. *Skolinspektionen* föreslår att Skolverket får i uppdrag att utarbeta allmänna råd om hur skolorna bör förlägga den utökade undervisningstiden i matematik.

Statens skolverk välkomnar en utökning av undervisningstiden i matematik med 120 timmar och lyfter fram den bedömning som verket har gjort i sin rapport, dvs. att den utökade tiden bör förläggas i årskurserna 1–3. Skolverket påpekar dock att sameskolan är sexårig samt att övriga skolformer är nio- eller tioåriga. Om det kommer att vara öppet hur utökningen av undervisningstiden ska placeras bör enligt Skolverket utökningen av undervisningstiden i sameskolan ses över från ett likvärdighetsperspektiv.

Nationellt centrum för matematikutbildning instämmer i bedömningen att ökad undervisningstid i matematik kan ge förutsättningar för en förbättring av elevernas resultat i matematik, men anser att det är angeläget att satsningen följs av andra långsiktiga åtgärder för att den ska bli effektiv. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anför att det saknas belägg för att en utökning av den statligt reglerade minsta garanterade undervisningstiden i matematik är den mest effektiva åtgärden för att förbättra elevernas resultat i ett ämne. Trots det tror SKL att förslaget, tillsammans med andra åtgärder, kan bidra till att utveckla och stärka matematiken som skolämne, t.ex. genom att förlägga mer undervisning till de första skolåren.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) anser att det är troligt att fler undervisningstimmar i matematik leder till förbättrade kunskaper, men menar att det kan finnas skäl att stärka och utvärdera innehållet i existerande timmar innan man utökar antalet timmar. *Stockholms universitet* är positivt till att öka betoningen av matematik i skolan, men tveksamt till att en utökning av den statligt garanterade undervisningstiden är den bästa vägen att uppnå detta. Det viktiga enligt universitetet är att ha undervisning som är av hög kvalitet. *Friskolornas riksförbund* ifrågasätter om en utökning av tiden genom statlig reglering ger de effekter som efterfrågas. *Hylte kommun* framhåller att åtgärder i syfte att säkerställa en mer strukturerad undervisning och att undervisningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet skulle vara ett mer verkningsfullt sätt att höja måloppfyllelsen i matematik än att öka undervisningstiden, och avstyrker därför förslaget. Även *Sorsele kommun* avråder från en utökning av undervisningstiden i matematik.

Undervisningstiden i matematik bör öka

Mycket tyder på att svenska elevers matematikkunskaper försämrats under 2000-talet. Andelen elever som har uppnått målen i matematik i slutet av årskurs 9 har minskat, samtidigt som det genomsnittliga meritvärdet, dvs. betygsgenomsnittet för grundskolans samtliga ämnen, har ökat. Andelen elever som fått minst betyget Godkänt i det nationella provet i matematik i årskurs 9 har också minskat, från 87,4 procent vårterminen 2004 till 80,7 procent vårterminen 2011.

Bilden bekräftas i flera nationella och internationella utvärderingar. I PISA (Programme for International Student Assessment) 2009 hade resultatet för svenska 15-åringar försämrats signifikant jämfört med mätningen som genomfördes 2003. TIMSS (Trends in Mathematics and Science Study) 2007 visar på en tydlig försämring för svenska åttondeklassare jämfört med tidigare mätningar gjorda 1995 respektive 2003. Sedan 1995 har det svenska resultatet försämrats med nära en halv standardavvikelse, vilket enligt vissa uppskattningar motsvarar mer än effekten av ett extra års skolgång. Tillsammans med Bulgarien är Sverige det land som haft den största resultatnedgången.

I TIMSS 2007 deltog Sverige för första gången även med elever i årskurs fyra. Resultatet för svenska fjärdeklassare var signifikant under genomsnittet för deltagande EU- och OECD-länder. I TIMSS-undersökningarna jämförs inte bara elevernas resultat utan även de deltagande länderna med avseende på andra faktorer, t.ex. undervisningstid. Jämförelserna visar att svenska elever får relativt få undervisningstimmar i matematik och att skillnaden i förhållande till EU- och OECD-genomsnittet är större i årskurs fyra än i årskurs åtta.

Tidiga erfarenheter av matematik kan vara avgörande för framtida attityder till och intresse för ämnet. Brister i elevers matematikkunskaper som upptäcks och åtgärdas tidigt minskar också behovet av omfattande extra stödinsatser längre fram i utbildningen, såväl i matematik som i andra ämnen. Att ytterligare förstärka matematikundervisningen kan ge positiva effekter och bidra till förbättrad måluppfyllelse i hela utbildningssystemet.

Många remissinstanser har betonat vikten av att matematikundervisningen är av hög kvalitet. Att stärka lärarnas kompetens i matematik och matematikdidaktik är en central del i regeringens ambition att öka elevernas kunskaper i och intresse för matematik. På sikt kommer lärarnas förutsättningar att bedriva en god matematikundervisning, särskilt i de tidiga grundskoleåren, att förbättras genom att samtliga grundlärare som genomgår den nya grundlärarutbildningen, även de med inriktning mot arbete i förskoleklass och årskurs 1–3, kommer att läsa minst 30 högskolepoäng matematik. För att ytterligare höja kvaliteten i matematikundervisningen har regeringen tagit initiativ till en särskild fortbildningssatsning för matematiklärare, det s.k. Matematiklyftet. Statens skolverk har fått i uppdrag att svara för denna satsning (U2012/2103/GV). Matematiklyftet baseras på kollegialt lärande med expertstöd i form av s.k. matematikhandledare. Kompetensutveckling i form av kollegialt lärande med stöd av externa experter har ett stort stöd i

forskning och beprövad erfarenhet och lyfts fram som en framgångsrik modell för fortbildning av lärare i bl.a. rapporten Att lära av de bästa – en ESO-rapport om svensk skola i ett internationellt forskningsperspektiv (Rapport 2011:8).

Regeringen anser dock att ytterligare insatser krävs. Som nämnts ovan får svenska elever relativt få undervisningstimmar i matematik vid en internationell jämförelse. Regeringen har därför i bl.a. budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.omr. 16) aviserat att den avser att återkomma med förslag om att utöka den minsta garanterade undervisningstiden i matematik i grundskolan och motsvarande skolformer. Enligt regeringens mening är en utökning av den garanterade undervisningstiden i matematik ett viktigt led i att höja svenska elevers matematikkunskaper. Förslaget stöds också av en majoritet av remissinstanserna. Förslaget ska ses som en del av ett antal satsningar med detta syfte. Genom fortbildningssatsningen Matematiklyftet, liksom fortbildningssatsningen Lärarlyftet II, där matematikämnet särskilt prioriterats (U2011/5531/S), kommer kvaliteten i undervisningens innehåll att öka.

På vilket sätt bör ändringen ske?

Enligt skollagen (2010:800) ska den totala undervisningstiden vara minst 6 665 timmar i grundskolan och grundsärskolan, minst 4 200 timmar i sameskolan samt minst 7 245 timmar i specialskolan (10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen). För att undervisningstiden i matematik ska kunna ökas krävs att dessa bestämmelser ändras.

Av skollagens bilaga 1, timplan för grundskolan, framgår att undervisningstiden i ämnet matematik ska vara minst 900 timmar. Som nämnts tidigare har timplaner för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan tagits in som bilagor till skolförordningen (2011:185). Där framgår att undervisningstiden i matematik ska vara 885 timmar i grundsärskolan, 1 040 timmar i specialskolan och 660 timmar i sameskolan.

Regeringen föreslår således att såväl bestämmelserna om minsta totala undervisningstid i skolformerna grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan som timplanen för grundskolan ska ändras så att såväl den minsta totala undervisningstiden i dessa skolformer som undervisningstiden i matematik i grundskolan utökas med 120 timmar. Regeringen bedömer att undervisningstiden i matematik på motsvarande sätt bör öka med 120 timmar i grundsärskolan, specialskolan respektive sameskolan till totalt 1 005 timmar, 1 160 timmar respektive 780 timmar.

Skolinspektionen har föreslagit att Skolverket ska ges i uppdrag att utarbeta allmänna råd om hur skolorna ska förlägga den utökade undervisningstiden i syfte att stödja skolorna i sin planering. Som framgår av avsnitt 4.2 gör Skolverket i rapporten Utökad undervisningstid i matematik (rapport 378) bedömningen att en utökning av undervisningstiden bör fördelas med en timme i veckan i årskurserna 1–3 för att få den önskade effekten. Skolverket hänvisar i detta avseende till forskning som pekar på att den viktigaste faktorn för fortsatt kunskapsutveckling i matematik är att grundlägga ett matematiskt kunnande tidigt. Regeringen delar Skolverkets bedömning och anser vidare att

Skolverkets rapport tillsammans med de allmänna råd som Skolverket har tagit fram om dels planerande och genomförande av undervisningen (Skolverkets allmänna råd [SKOLFS 2011:149] om planering och genomförande av undervisningen), dels det systematiska kvalitetsarbetet (Skolverkets allmänna råd [SKOLFS 2012:98] med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet) utgör tillräckligt stöd för huvudmännen. En huvudman kan dock utifrån lokala förutsättningar ha anledning att göra en annan bedömning av hur den utökade tiden ska förläggas.

Skolverket har påtalat att sameskolans garanterade undervisningstid föreslås ökas med 120 timmar, trots att den är sexårig medan övriga motsvarande skolformer är nio- och tioåriga. Elever i sameskolan fullgör endast de tre sista åren av sin skolplikt i grundskolan. För att eleverna ska få den garanterade undervisningstid de enligt detta förslag har rätt till så tidigt som de bör få den bör, enligt regeringens mening, även den minsta garanterade undervisningstiden i sameskolan ökas med 120 timmar. *Sameskolstyrelsen* har inte heller haft något att invända mot förslaget.

När det gäller behovet av särskilda stödinsatser i matematik bedömer regeringen att det behovet knappast kommer att öka proportionellt mot utökningen av undervisningstiden. Genom reformen kommer skolornas möjlighet att inom ramen för den ordinarie undervisningstiden ge eleverna möjlighet att utvecklas i enlighet med utbildningens mål att öka. I och med att skolorna får mer tid att tidigt åtgärda brister i elevernas matematikkunskaper torde behovet av särskilt stöd i matematik i grundskolans senare år snarare att minska. Däremot är det för många elever i behov av särskilt stöd, bl.a. många elever med funktionsnedsättning, inte tillräckligt att enbart utöka undervisningstiden. I många fall behövs det således även fortsättningsvis kompletterande insatser om målen i matematik ska kunna uppnås.

För elever i grundsärskolan som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen finns en särskild inriktning som benämns träningsskola, där eleven kan läsa hela eller delar av sin utbildning som ämnesområden. Utbildningen i träningsskolan ska kunna utformas flexibelt utifrån elevens behov och förutsättningar och det är huvudmannen för utbildningen som avgör om en elev i grundsärskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden.

För elever som är placerade i träningsskolan föreslås ingen utökning av den garanterade undervisningstiden. Matematik ingår inte som ett ämnesområde i träningsskolan, men däremot finns i träningsskolans timplan ett block om 1 500 timmar som utgör fördelningsbar undervisningstid. Det bör därför ändå finnas utrymme för elever i träningsskolan som läser ämnet matematik att få den utökade undervisningstid i matematik som föreslås för övriga elever i grundsärskolan.

Uppföljning och utvärdering av reformen

Regeringen har sedan 2007 tagit initiativ till ett antal omfattande reformer i syfte att höja kunskapsnivån och öka måluppfyllelsen i bl.a. grundskolan och motsvarande skolformer. En viktig del i genomförandet

av en reform är att också följa upp och utvärdera reformens genomförande och dess effekter.

Regeringen avser därför att ge Skolverket i uppdrag att följa upp genomförandet av reformen. Regeringen avser också att låta utvärdera reformens effekter på bl.a. elevernas resultat.

5.2 Skolans val i grundskolan

Regeringens förslag: Bestämmelserna om skolans val i grundskolan ska ändras så att antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska inte får minskas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna är positiva eller har inget att invända mot förslaget. Många betonar den stora påverkan denna förändring har på den faktiska undervisningstiden och för att skolsystemet ska vara likvärdigt. *Statens skolinspektion* framhåller att den föreslagna regleringen av skolans val är mycket positiv då de i sin tillsyn uppmärksammat att skolor använder skolans val på ett mycket olikartat sätt. *Umeå universitet* anser att bestämmelsen är minst lika viktig för den faktiska ökningen av undervisningstid som förslaget att utöka undervisningstiden i matematik med 120 timmar. *Lärarnas riksförbund* avstyrker förslaget till den del det innebär att skolans val får fortsätta finnas eftersom förbundet anser att de ämnen och den tidsfördelning som anges i timplanen ska respekteras för att skolsystemet ska vara likvärdigt.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) framför att de har förtroende för att skolor och kommuner använder möjligheten att minska undervisningstiden i ett ämne endast om det är väl motiverat. SKL förstår att syftet med förslaget är att samma villkor ska råda i grundskolan som i sameskolan och specialskolan. SKL menar dock att det finns ett värde av att ha kvar dagens möjlighet till flexibilitet. *Friskolornas riksförbund* anser att det inte behövs mer reglering som begränsar friutrymmet för huvudmännen.

Skälen för regeringens förslag: För att ge utrymme för en skola att profilera sig finns skolans val, vilket innebär ett jämningsutrymme i timplanen som kan användas för att öka eller minska undervisningstiden i olika ämnen. När timplanen infördes 1994 fick antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 15 procent i grundskolan och sameskolan samt med 20 procent i specialskolan till förmån för skolans val. Antalet undervisningstimmar för svenska, matematik, engelska och språkval (samiska inom sameskolan) samt elevens val fick dock inte minskas. Riksdagen beslutade därefter om en viss justering av grundskolans timplan i enlighet med regeringens förslag i propositionen Förskoleklass och andra skollagsfrågor (prop. 1997/98:6, bet. 1997/98:UbU5, rskr. 1997/98:107). Ändringarna innebar dels att utrymmet för skolans val i grundskolan ökades från 410 till 600 timmar, dels att antalet undervisningstimmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp kunde minskas med högst

20 procent, dels att de tidigare restriktionerna om att undervisningstiden inte fick minskas i vissa ämnen togs bort. Restriktionerna togs dock inte bort när det gällde specialskolan och sameskolan.

För att säkerställa att ökningen av den minsta garanterade undervisningstiden verkligen används för att öka omfattningen av ämnet matematik anser regeringen att en restriktion bör införas som innebär att undervisningstiden i matematik inte får minskas. Likvärdigheten och kvaliteten bör dessutom stärkas genom att det i grundskolans timplan införas liknande restriktioner som i specialskolans och sameskolans timplaner. Regeringen föreslår därför att timplanen för grundskolan ska ändras så det genom skolans val inte ska vara möjligt att minska antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska. Till skillnad från *Lärarnas riksförbund* anser dock regeringen att det även fortsättningsvis finns behov av ett visst utrymme för huvudmännen att kunna profilera undervisningen genom skolans val.

5.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2013 och tillämpas första gången höstterminen 2013 för elever som påbörjar årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

För elever som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive årskurs 3 i grundskolan ska den minsta totala undervisningstiden öka med 80 respektive 40 timmar. Vidare ska den minsta totala undervisningstiden i matematik öka med 80 respektive 40 timmar för de elever som hösten 2013 påbörjar årskurs 2 respektive årskurs 3. Undervisningstiden i matematik samt antalet timmar i timplanen för svenska eller svenska som andraspråk och engelska ska inte få minskas vid skolans val.

För elever som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 i grundsärskolan ska den minsta totala undervisningstiden öka med 80 respektive 40 timmar. Motsvarande ökning av den minsta totala undervisningstiden ska införas för elever som den terminen påbörjar motsvarande årskurser i sameskolan. För elever som nämnda termin påbörjar årskurs 2, 3 respektive 4 i specialskolan ska den minsta totala undervisningstiden ökas med 90, 60 respektive 30 timmar.

Bestämmelserna om minsta total undervisningstid ska gälla i sin äldre lydelse för elever i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs samt för elever i specialskolan som påbörjar årskurs 5 eller en högre årskurs. Bestämmelserna om timplan för grundskolan ska gälla i deras äldre lydelse för elever i grundskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag med den skillnaden att det i promemorian saknades förslag om övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: Några remissinstanser har framfört förslag om att övergångsbestämmelser ska införas. *Statens skolverk* anser att en övergångsbestämmelse bör finnas med vid införandet för att tydliggöra att förändringarna i timplanen gäller för de elever som börjar årskurs 1 höstterminen 2013. Vidare framhåller Skolverket att en övergångsbestämmelse är lämplig då tiden till att lagändringarna träder i kraft kan vara allt för kort för att huvudmännen ska kunna genomföra en långsiktigt hållbar och kvalitativ förändring.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) anser att det inte är troligt att nödvändiga lärarresurser finns tillgängliga redan under läsåret 2013/14. IFAU anser att det skulle vara värdefullt om insatsen på ett systematiskt sätt implementeras successivt i olika skolor allteftersom nya lärarresurser blir tillgängliga eftersom ett sådant införande underlättar utvärdering.

Många remissinstanser, däribland *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *Flens kommun*, *Gotlands kommun* och *Trosa kommun*, har framhållit att det redan i nuläget råder brist på lärare som är behöriga att undervisa i matematik och att behovet av lärare med behörighet i matematik blir ännu större om undervisningstiden ökas.

När det gäller det förslag till övergångsbestämmelser som vissa remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig över (se avsnitt 3), och som överensstämmer med regeringens förslag, har *SKL* framfört att även om det förefaller finnas en samsyn kring att den utökade undervisningstiden bör förläggas till de tidiga årskurserna, så måste det tydligt framgå att det är den totala minsta undervisningstiden i matematik som elever som påbörjar årskurs 2 och 3 får under sin sammantagna grundskoletid som ska öka. Övriga *myndigheter* och *organ* som har beretts tillfälle att yttra sig har inte haft några invändningar mot förslaget till övergångsbestämmelser.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen instämmer i vikten av att reformen genomförs på ett sådant sätt att kvaliteten i undervisningen inte påverkas negativt. Reformen genomförs samtidigt som många av landets matematiklärare kommer att fortbildas genom Matematiklyftet. Lärarna bör ges rimliga förutsättningar att genomföra fortbildningen utan en alltför stor arbetsbörda. Det bör därför, i enlighet med vad *Skolverket* anför, införas en övergångsbestämmelse så att huvudmännen ges tid att genomföra en långsiktigt hållbar förändring.

Som tidigare har nämnts bör utgångspunkten vara att utökningen av undervisningstiden i matematik förläggs till årskurserna 1–3, även om en huvudman utifrån lokala förutsättningar kan ha anledning att göra en annan bedömning av hur den utökade tiden i matematik ska förläggas. Med hänsyn härtill bör en ökning av den minsta totala undervisningstiden införas succesivt för dessa årskurser.

Mot denna bakgrund anser regeringen att de föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2013 och att de bör tillämpas första gången höstterminen 2013 för elever som påbörjar årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

För elever som hösten 2013 påbörjar årskurs 2 respektive årskurs 3 i grundskolan bör den minsta totala undervisningstiden öka med 80 respektive 40 timmar. Vidare bör undervisningstiden i matematik öka med 80 respektive 40 timmar för de elever som hösten 2013 påbörjar

årskurs 2 respektive årskurs 3. Ökningen avser den totala undervisningstiden i matematik under grundskolans nio årskurser. Undervisningstiden i matematik och antalet timmar i timplanen för svenska eller svenska som andraspråk och engelska bör vidare inte få minskas vid skolans val.

För elever i grundsärskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 bör den minsta totala undervisningstiden öka med 80 respektive 40 timmar. Motsvarande ökning av den totala undervisningstiden bör införas för elever som den terminen påbörjar motsvarande årskurser i sameskolan.

Specialskolan är till skillnad från grundskolan och grundsärskolan tioårig. I kursplanen för matematik i specialskolan anges ett centralt innehåll för årskurserna 1–4 och kunskapskrav för godtagbara kunskaper som ska vara uppnådda vid utgången av årskurs 4. Denna del av det centrala innehållet och kunskapskraven överensstämmer med vad som gäller för grundskolans årskurser 1–3. I specialskolan bör reformen därför införas successivt för årskurserna 1–4. Detta innebär att den minsta totala undervisningstiden för de elever som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2, 3 respektive 4 bör öka med 90, 60 respektive 30 timmar.

Det sagda innebär att bestämmelserna om minsta total undervisningstid i deras äldre lydelse fortfarande bör gälla för elever i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs samt för elever i specialskolan som påbörjar årskurs 5 eller en högre årskurs. Bestämmelserna om timplan för grundskolan bör gälla i deras äldre lydelse för elever i grundskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs.

6 Konsekvenser av förslagen

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna åtföljas av en statlig finansiering. En ökning av den minsta garanterade undervisningstiden i matematik innebär ett utökat åtagande för skolhuvudmännen. Kostnadsökningen kommer främst att bero på utökade utgifter i form av lönekostnader för lärare som undervisar i matematik. Enligt prognoser från Statens skolverk beräknas elevantalet i grundskolan och motsvarande skolformer läsåret 2013/14 uppgå till ca 891 000. Utslaget över hela skoltiden ska undervisningstiden för varje elev öka med 13 timmar per läsår. Sammantaget beräknas det handla om drygt 700 heltidstjänster för att genomföra den ytterligare undervisningen. Skolhuvudmännens utgifter för ovan nämnda lärartjänster beräknas uppgå till ca 340 miljoner kronor per år. Dessutom kan vissa andra kostnader förknippade med läro- och timplanebundna aktiviteter

föväntas öka, t.ex. vikariekostnader. Regeringen beräknar att dessa kostnader kommer att öka med ca 160 miljoner kronor. Prop. 2012/13:64

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 25) föreslog regeringen att nivån på anslaget *1:1 Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 ska ökas med 250 miljoner kronor 2013 och beräknade att nivån ska ökas med ytterligare 250 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Det innebär en permanent nivåhöjning med 500 miljoner kronor fr.o.m. 2014 i förhållande till 2012 års nivå. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2012/13:FiU3, rskr. 2012/13:135). Dessa medel bedöms täcka huvudmännens kostnader till följd av det nya åtagandet.

6.2 Konsekvenser för staten

Förslaget innebär ett utökat åtagande för de statliga skolhuvudmännen Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen. I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 16) föreslår regeringen att myndigheternas förvaltningsanslag tillförs medel som motsvarar den andel elever av det totala antalet elever i grundskoleålder som återfinns i specialskolan respektive sameskolan.

6.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Principen om kommunal självstyrelse gäller för all kommunal verksamhet, inklusive utbildningsverksamhet, som kommunen driver eller finansierar, dvs. både för den verksamhet som regleras i kommunallagen och för den som följer av särskilda bestämmelser. Det står dock klart att utrymmet för den kommunala självstyrelsen inte är obegränsat. Det kan inom vissa områden finnas nationella krav på en enhetlig reglering som kan anses väga över den kommunala bestämmanderätten. Sådana krav på en enhetlig reglering finns inom utbildningsområdet och staten styr därför dessa verksamheter genom att sätta upp regler och mål i lagar och förordningar.

Sedan den 1 januari 2011 följer enligt 14 kap. 3 § regeringsformen, förkortad RF, att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den. I förarbetena anges att denna reglering innebär att riksdagen regelmässigt måste pröva kommunernas självstyrelseintressen när begränsningar av självstyrelsen övervägs (prop. 2009/10:80 s. 212). Vidare anges att proportionalitetsprövningen bör innefatta en skyldighet att undersöka om det ändamål som regleringen avser att tillgodose kan uppnås på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt än det som föreslås.

I denna proposition föreslår regeringen en utökning av den minsta totala undervisningstid som kommunerna måste erbjuda samt en ändring i timplanen för grundskolan som innebär ett minskat utrymme för huvudmännen att fördela undervisningstiden mellan olika ämnen.

Prop. 2012/13:64 Förslagen innebär därmed en inskränkning av kommunernas självbestämmanderätt och utgör därmed ett visst ingrepp i den kommunala självstyrelsen. När det gäller den utökade undervisningstiden anser regeringen att det är viktigt från ett nationellt perspektiv att svenska elever får tillräckligt mycket undervisning i matematik. Kommunerna kompenseras också för sina ökade kostnader i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. När det gäller förslaget till minskat utrymme för huvudmännen att fördela undervisningstiden mellan olika ämnen anser regeringen att detta ingrepp i den kommunala självstyrelsen är av ringa omfattning och att behovet av att säkerställa en likvärdig och hög kvalitet i undervisningen väger tyngre. Mot denna bakgrund anser regeringen att förslagen utgör ett proportionellt ingrepp i den kommunala självstyrelsen.

6.4 Konsekvenser för enskilda

En grundprincip för skolväsendet är att regleringen i så stor utsträckning som möjligt ska vara gemensam för alla skol- och verksamhetsformer och alla huvudmän. Lika villkor ska så långt som möjligt gälla oavsett huvudman. Det innebär bl.a. att kommunens bidrag till fristående skolhuvudmän ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. De ytterligare åtaganden som förslagen innebär för fristående huvudmän kommer därigenom kompenseras genom ökat bidrag från elevernas hemkommuner.

För den enskilda eleven får förslagen konsekvensen att skoldagens längd ökar något. Samtidigt finns bestämmelser i skollagen som innebär att skoldagen inte kan göras oproportionerligt lång. Av 7 kap. 17 § skollagen framgår att den obligatoriska verksamheten får omfatta högst åtta timmar per dag, eller för de två lägsta årskurserna högst sex timmar per dag. Regeringen bedömer att utökningen av undervisningstiden kan genomföras inom ramen för denna bestämmelse.

10 kap.

5 §

Ändringen i *första stycket* innebär att den minsta totala undervisningstiden ökas med 120 timmar. Dessutom förs skolformens namn in i lagtexten för att uppnå överensstämmelse med motsvarande paragraf i andra skolformskapitel.

I *andra stycket* görs en språklig justering.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

11 kap.

7 §

Ändringen i *första stycket* innebär att den minsta totala undervisningstiden ökas med 120 timmar. För träningskolan ska undervisningstiden fortfarande vara minst 6 665 timmar.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

12 kap.

5 §

Ändringen i *första stycket* innebär att den minsta totala undervisningstiden ökas med 120 timmar.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

13 kap.

5 §

Ändringen innebär att den minsta totala undervisningstiden ökas med 120 timmar. Dessutom förs skolformens namn in i lagtexten för att uppnå överensstämmelse med motsvarande paragraf i andra skolformskapitel.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1

Bilaga 1

Ändringarna i grundskolans timplan innebär dels att antalet undervisningstimmar i matematik ökar med 120 timmar, dels att antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik inte får minskas vid skolans val. Dessutom görs en rent språklig justering i meningen närmast under rubriken genom att orden ”om 60 minuter” utgår. Det torde vara självklart att med en timme avses en tidsrymd om 60 minuter, om inte något annat uttryckligen anges.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *punkten 1* framgår att lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2013 samt att såväl de nya bestämmelserna om minsta totala undervisningstid i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan som ändringarna i timplanen för grundskolan ska tillämpas första gången höstterminen 2013 för elever som påbörjar årskurs 1.

Punkt 2 innebär att elever i grundskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 ska garanteras såväl en ökning av den minsta totala undervisningstiden som en ökad undervisningstid i ämnet

Prop. 2012/13:64 matematik med 80 respektive 40 timmar. För dessa elever gäller att undervisningstiden i matematik samt antalet timmar i timplanen för svenska eller svenska som andraspråk och engelska inte får minskas vid skolans val.

Av *punkt 3–5* framgår att för elever i grundsärskolan och sameskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 eller 3 ökas den minsta totala undervisningstiden med 80 respektive 40 timmar samt att för elever i specialskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2, 3 eller 4 ökas den minsta totala undervisningstiden med 90, 60 eller 30 timmar.

Av *punkt 6* framgår att för elever som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan eller årskurs 5 eller en högre årskurs i specialskolan fortsätter äldre bestämmelser att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Sammanfattning av promemorian Utökad undervisningstid i matematik

Prop. 2012/13:64
Bilaga 1

I promemorian lämnas förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att den minsta garanterade undervisningstiden i ämnet matematik i de obligatoriska skolformerna ökas med 120 timmar samt att bestämmelserna för skolans val i grundskolan ändras så att antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska inte får minskas.

Skälen till förslagen är att matematikkunskaperna hos svenska elever behöver förbättras. Andelen elever som har uppnått målen i matematik i slutet av årskurs 9 har minskat, samtidigt som det genomsnittliga betygsgenomsnittet för grundskolans samtliga ämnen har ökat. Denna bild bekräftats i flera nationella och internationella undersökningar. I samband med TIMSS-undersökningarna jämförs även de deltagande länderna med avseende på exempelvis undervisningstid. Dessa visar att svenska elever får relativt få undervisningstimmar i matematik och att skillnaden är större i årskurs fyra än i årskurs åtta. Tidiga erfarenheter av matematik kan vara avgörande för framtida attityder till och intresse för ämnet. Brister i elevers matematikkunskaper som upptäcks och åtgärdas tidigt minskar också behovet av omfattande extra stödinsatser längre fram i utbildningen.

I träningsskolan ingår inte matematik som ett ämnesområde, men däremot finns i träningsskolans timplan ett block med fördelingsbar undervisningstid. För elever i träningsskolan föreslås därför ingen utökning i fråga om den minsta garanterade undervisningstiden då den stora flexibiliteten i timplanen gör att det ändå bör finnas utrymme för utökad undervisningstid i matematik för dessa elever.

Timplanen för grundskolan anger hur den minsta totala undervisningstiden ska fördelas på varje ämne eller ämnesgrupp. I timplanen finns också tid för skolans val, dvs. ett jämningsutrymme som kan användas för att öka eller minska undervisningstiden i olika ämnen. För att värna likvärdigheten och kvaliteten i skolsystemet, i jämförelse med vad som gäller för specialskolan och sameskolan, bör grundskolans timplan ändras så att det vid skolans val inte är möjligt att minska antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, engelska eller matematik.

Förslagen bedöms medföra en kostnadsökning för kommunerna, huvudsakligen från utgifter för lärare som undervisar i matematik. Huvudmännens kostnader är beräknade att täckas genom en ökning av anslaget för kommunalekonomisk utjämning från 2013. Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen ska även tillföras medel motsvarande andelen elever av det totala antalet elever i grundskoleålder som återfinns i specialskolan respektive sameskolan. De ytterligare åtaganden som förslagen innebär för fristående huvudmän kommer att kompenseras genom ökat bidrag från elevernas hemkommuner.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Häri genom föreskrivs att 10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § samt bilaga 1 till skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6 665 timmar.

Ytterligare bestämmelser om (timplan) finns i bilaga 1.

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6 785 timmar.

fördelning av undervisningstiden

11 kap.

7 §

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 665 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 785 timmar. *För en elev i träningskolan ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar.*

12 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialsolan ska vara minst 7 845 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialsolan ska vara minst 7 965 timmar.

13 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 4 200 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 4 320 timmar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

Timplan för grundskolan

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper
totalt

Ämnen

Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330
Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
Engelska	480
Matematik	900
Geografi	885
Historia	
Religionskunskap	
Samhällskunskap	
Biologi	800
Fysik	
Kemi	
Teknik	
Språkval	320
Elevers val	382
Totalt garanterat antal timmar	6 665
Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minska med högst 20 procent.

Timplan för grundskolan

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper totalt

Ämnen

Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330
Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
Engelska	480
Matematik	1 020
Geografi	885
Historia	
Religionskunskap	
Samhällskunskap	
Biologi	800
Fysik	
Kemi	
Teknik	
Språkval	320
Elevens val	382
Totalt garanterat antal timmar	6 785
Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minska med högst 20 procent. *Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas.*

Följande remissinstanser har inkommit med yttrande över promemorian: Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen, Ungdomsstyrelsen, Stockholms universitet, Linköpings universitet, Umeå universitet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Eskilstuna kommun, Flens kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Hudiksvalls kommun, Hylte kommun, Malmö kommun, Norrtälje kommun, Sorsele kommun, Stockholms kommun, Trollhättans kommun, Trosa kommun, Tyresö kommun, Vaggeryds kommun, Vingåkers kommun, Växjö kommun, Södermanlands läns landsting, Autism- och Aspergerförbundet, Friskolornas riksförbund, Föreningen för utvecklingsstörda barn och ungdomar, Lärarnas riksförbund, Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM), Riksföreningen för skolsköterskor samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Myndigheten för handikappolitisk samordning, Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet, Askersunds kommun, Båstads kommun, Falköpings kommun, Kils kommun, Kumla kommun, Mora kommun, Storfors kommun, Sunne kommun, Tibro kommun, Timrå kommun, Vindelns kommun, Ystads kommun, Jönköpings läns landsting, Norrbottens läns landsting, Stockholms läns landsting, Värmlands läns landsting, Västernorrlands läns landsting, Handikappförbunden, Lika Unika, Lärarförbundet, Nätverket unga för tillgänglighet, Riksförbundet Attention, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, Svenska förbundet för specialpedagogik, Svenska Skolläkarföreningen, Sveriges Elevers Centralorganisation, Sveriges Elevråd, Sveriges skolkuratorers förening, Sveriges Skolledarförbund.

Lagrådsremissens lagförslag

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen (2010:800) och bilaga 1 till lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6 665 timmar.

Ytterligare bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.

Den totala undervisningstiden för varje elev *i grundskolan* ska vara minst 6 785 timmar.

Bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.

11 kap.

7 §

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 665 timmar.

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 785 timmar. *För en elev i inriktningen träningskolan ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

12 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara minst 7 845 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara minst 7 965 timmar.

13 kap.

5 §

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 4 200 timmar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Den totala undervisningstiden för varje elev *i sameskolan* ska vara minst 4 320 timmar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013 och tillämpas första gången höstterminen 2013 för elever som påbörjar årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

2. För elever i grundskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive årskurs 3 gäller följande:

– den totala undervisningstiden ska vara minst 6 745 timmar respektive 6 705 timmar,

– undervisningstiden i ämnet matematik ska vara minst 980 timmar respektive 940 timmar, och

– undervisningstiden i matematik samt antalet timmar i timplanen för svenska eller svenska som andraspråk och engelska får inte minskas vid skolans val.

3. För elever i grundsärskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 ska den totala undervisningstiden vara minst 6 745 timmar respektive 6 705 timmar. Detta gäller inte elever i träningskolan.

4. För elever i specialskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2, 3 respektive 4 ska den totala undervisningstiden vara minst 7 935 timmar, 7 905 timmar respektive 7 875 timmar.

5. För elever i sameskolan som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 2 respektive 3 ska den totala undervisningstiden vara minst 4 280 timmar respektive 4 240 timmar.

6. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för elever som höstterminen 2013 påbörjar årskurs 4 eller en högre årskurs i grundskolan, grundsärskolan eller sameskolan eller årskurs 5 eller en högre årskurs i specialskolan.

Timplan för grundskolan

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper totalt

Ämnen

Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330
Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
Engelska	480
Matematik	900
Geografi	885
Historia	
Religionskunskap	
Samhällskunskap	
Biologi	800
Fysik	
Kemi	
Teknik	
Språkval	320
Elevens val	382
Totalt garanterat antal timmar	6 665
Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent.

Timplan för grundskolan

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper totalt

Ämnen

Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330

Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
Engelska	480
Matematik	1 020

Geografi	885
Historia	
Religionskunskap	
Samhällskunskap	

Biologi	800
Fysik	
Kemi	
Teknik	

Språkval	320
----------	-----

Elevers val 382

Totalt garanterat antal timmar 6 785

Därav skolans val 600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. *Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas.*

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-12-13

Närvarande: F.d. justitierådet Leif Thorsson samt justitieråden Per Virdesten och Annika Brickman.

Utökad undervisningstid i matematik

Enligt en lagrådsremiss den 6 december 2012 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Per Eriksson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 januari 2013

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Sabuni, Adelsohn Liljeroth, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Hatt, Ek, Löf, Enström

Föredragande: statsrådet Björklund

Regeringen beslutar proposition 2012/13:64 Utökad undervisningstid i matematik